

NATUUR- EN MILIEUCENTRUM ALLARDSOOG

Albert Berman

Allardssoog, gelegen op het noordelijke drie-provinciënpunt, geniet ondermeer bekendheid doordat er de eerste volkshogeschool van Nederland is gevestigd. Duizenden cursisten hebben er in de loop der jaren voor gezorgd dat Allardssoog in plaats van een afgelegen, geïsoleerd gehucht een centrum voor vorming van volwassenen is geworden. Sinds een tiental jaren is de natuur- en milieuedukatie erbij gekomen. In de oude landbouwhuishoudschool op Allardssoog funktioneerde nu het "Natuur- en Milieucentrum". Dit heeft zich tot doel gesteld "mogelijkheden te scheppen tot het opdoen van kennis, ervaringen en vaardigheden in het raakvlak van mens en milieu, uitgaande van zowel de behoefte als de noodzakelijkheid te komen tot een groter milieubesef".

Hieruit is tot nu toe een skala van activiteiten voortgekomen, variërend van gezonde voedingskursussen, themadagen over het landbouw-natuurvraagstuk tot schoolwerkweken. Dankzij de inzet van veel vrijwilligers en een betaalde cursusleidster wordt zo langzamerhand duidelijk, dat het met eenvoudige middelen mogelijk is om aan milieubewustwording te werken.

Dode lente

De aandacht voor natuur en milieu is op Allardssoog niet zo nieuw. Al voor de oorlog pleitten de volkshogeschoolleiders voor een herwaardering van het platteland. Het stadsleven, met zijn "louter op het tijdelijke gerichte mens, met z'n zucht naar genot en sensaties", had zo'n overwicht, dat een nieuwe "volksofvoeding" nodig was. De volkshogeschoolkursussen legden daarom lange tijd nadruk op het werken in de natuur (landbouw, bosaanleg) en op de contacten tussen boeren, arbeiders en studenten. Na de oorlog verdween in de euforie over de vooruitgang de aandacht voor de natuur enigszins, maar met de verschijning van het boek "Dode Lente" van Rachel Carson in 1961 werd men met de neus op de feiten gedrukt. Al gauw schakelde het landbouwbedrijf op Allardssoog om naar de biologische produktiemethode. Ook binnen de buurthuisactiviteiten kwam steeds vaker de milieuproblematiek aan de orde, eerst als onderdeel van avonden met boeren uit de omgeving, later ook bij natuurgidsenweekends en kursussen over waterzuivering, luchtvervuiling, etc. Begin jaren '70 kwam de gedachte op om het werk te verzelfstandigen, dmv. een Regionaal Centrum voor Natuur- en Milieuedukatie. Tot '79 duurde het, voordat dit initiatief als een drie jaar durend experiment door CRM gesubsidieerd kon worden. Tot voor kort ontbrak het aan een goede huisvesting voor het centrum. Dankzij de samenwerking met het NIVON kon een leegstaand schoolgebouw op het terrein worden omgebouwd tot Natuur- en Milieucentrum.

Vanaf april '84 is ook de naam veranderd: het Regionaal Centrum werd Natuur- en Milieucentrum annex Natuurvriendenhuis (vakantieverblijf voor NIVON-leden) en kon een nieuwe start maken.

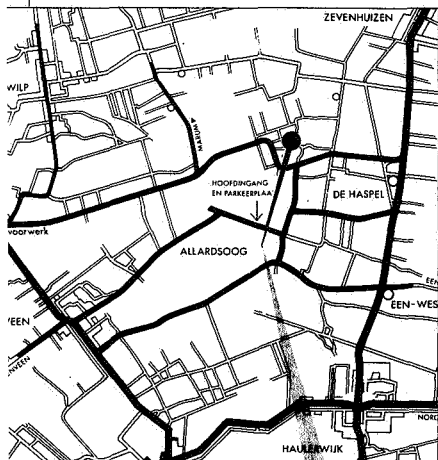
Vrijwilligers

Het Natuur- en Milieucentrum werkt zonder vaste subsidie, alleen de cursusleidster en een beheerder worden uit de ISP-pot gefinancierd. Tot nu toe is het steeds gelukt de activiteiten zichzelf terug te laten verdienen

via deelnemersbijdragen. Het gevolg is wel dat het centrum afhankelijk is van de vrijwillige medewerking van velen. Dit geeft uiteraard wat onzekerheid tav. de continuïteit van activiteiten, maar positief is dat het Natuur- en Milieucentrum met de beide benen op de grond moet blijven staan. Ze richt zich op de omgeving en zal dan ook daár haar draagvlak moeten vinden. In de programmakommissie, die de natuur- en milieuedukatie inhoudelijk vorm geeft, zijn verschillende instellingen en organisaties uit de naaste omgeving vertegenwoordigd, zoals de volkshogeschool, het buurtwerk, het NIVON, het Instituut voor Natuurbeschermingsdukatie en de Vereniging Milieudefensie. Ook anderen die willen en kunnen helpen bij het opzetten van activiteiten op het gebied van natuur- en milieu kunnen bij de programmakommissie terecht. En — alle hulp is welkom, want hoe mooi het ook klinkt: het "bevorderen van milieubesef" is geen gemakkelijke zaak! Ook al zou je zelfs bereiken dat iedereen het met je eens is, dat bv. de landbouw kleinschalig en zonder bestrijdingsmiddelen zou moeten werken, dan nóg heb je in de praktijk niets veranderd.

Samenwerking op langere termijn

Duidelijk mag zijn dat natuur- en milieuedukatie een kwestie is van de lange termijn en dat juist daarom het op gang houden van een discussie (zoals die over het landbouwbeleid op Allardssoog al jaren plaatsvindt) van levensbelang is. Het Natuur- en Milieucentrum probeert — hoe verleidelijk het ook is — zich niet alleen op korte-termijn-succes te richten, door een uitgebreid maar oppervlakkig cursusprogramma aan te bieden voor mensen die je daarna misschien nooit meer ziet. Het werken op lange termijn, door het kweken van een band tussen mensen met op het eerste gezicht uiteenlopende belangen zoals boeren en natuurbeschermers is moeilijk, maar veel belangrijker. Hoe vreemd het ook klinkt, op het Natuur- en Milieucentrum wordt soms meer over politiek dan over vogels en planten gepraat, zelfs in een cursus "vogels in hun omgeving" of "plantenleven". Politiek dus, dan

niet in de zin van "ze moesten er iets aan doen", maar "wat kunnen we zelf doen?" Milieubesef kun je daarom misschien het best omschrijven als het besef dat je zelf iets aan de milieuproblematiek kunt doen, door anders te gaan eten, werken of rekreëren, maar ook door je te organiseren en te zorgen dat je invloed krijgt op beslissingen die de kwaliteit van de omgeving bepalen. Mensen tot handelen aanzetten, is een van de belangrijke doelen op het Natuur- en Milieucentrum.

Aktiviteiten

Op de volgende gebieden is het Natuur- en Milieucentrum met name bezig:

- gezonde voedingskursussen, natuur-geneeskunde
- bijscholing van onderwijzers, bv. over het schooltuinwerk
- ondersteunende kursussen voor natuur- en milieugroepen
- themadagen en -avonden voor boeren en natuurbeschermers
- de zg. "groene" kursussen: planten, vogels, ed.
- themadagen over kleinschaligheid, het energiebeleid, de crisis in het milieu, voor een algemeen publiek
- werkweken voor scholen
- weekenden voor NIVON-leden en andere belangstellenden over verschillende thema's.

Dit zijn onderwerpen die vaak de buurt,

Aanleg wildeplantentuin

Kursus gezonde voeding

soms de noordelijke drie provincies en af en toe het hele land als doelgroep hebben. Sinds de verbouwing is er van alles mogelijk op het Natuur- en Milieucentrum. Er zijn 60 bedden, er is een conferentiezaal en twee kleinere lokalen, een grote keuken, een praktikumlokaal en een gymzaal. Tijdens de activiteiten wordt druk gebruik gemaakt van de mogelijkheden die Allardsoog en omgeving te bieden hebben. Belangrijk is natuurlijk ook de aanwezigheid van heide en bos, maar ook de sporen van de verveningen die rond Allardsoog hebben plaatsgevonden zijn erg leerzaam. Vaak worden ook bezoe-

Nestkastproject op school

ken gebracht aan de wilde planten- en kruidentuin en het biologische tuinbouwbedrijf op het terrein. Allardsoog biedt een programma aan, maar het is ook mogelijk om als groep zelf een programma samen te stellen (evt. in overleg met de cursusleidster). Het Natuur- en Milieucentrum is voor mensen die meer over het milieu willen weten, en tevens voor milieu-mensen die zoeken naar andere — nog niet platgetreden — paden die leiden tot een beter milieubeleid. Deze twee sporen zullen in de toekomst verder worden uitgewerkt, want de natuur- en milieuedukatie staat, ook op Allardsoog, nog in de kinderschoenen. Informatie over het Natuur- en Milieucentrum is te verkrijgen bij NMC, J. van der Wielenwei 42, 9343 TC Een West, tel 05169-1347 vragen naar Gerwine Wuring.

